

MÄNTÄN KUVATAIDEVIIKKOJEN IMAGO

Tutkimus pääkaupunkiseudun kuvataide-
ammattilaisten keskuudessa

Juho Loijas

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2011
Liiketalouden koulutusohjelma
Kulttuuri- ja kongressipalveluiden
suuntautumisvaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Kulttuuri- ja kongressipalveluiden suuntautumisvaihtoehto

LOIJAS, JUHO: Mäntän kuvataideviikkojen imago – tutkimus pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaisten keskuudessa

Opinnäytetyö 47 s., liitteet 6 s.
Huhtikuu 2011

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää Mäntän kuvataideviikkojen imago pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaisten keskuudessa, sekä ovatko tapahtuman käyttämät toimitavat arvostettuja heidän keskuudessaan. Tutkimus katsottiin tarpeelliseksi, koska tapahtuman imagoa ei ole ennen tutkittu valtakunnan ammattilaispiireissä.

Tutkimusmuotona on kvantitatiivinen kyselytutkimus. Tutkimusaineiston kerääminen toteutettiin teemahaastattelua käyttäen. Haastateltavia oli neljätoista – viisi gallerioiden, viisi museoiden ja neljä kriitikoiden edustajaa.

Haastattelut suoritettiin viikolla 42/2010 ja litteroinnit viikoilla 44/2010 – 2/2011. Haastateltavien kanssa keskusteltiin Mäntän kuvataideviikkojen tiedottamisesta, kuraattorikäytännöstä, katalogista, näyttelytiloista, roolista suomalaisessa kuvataidemaailmassa sekä tulevaisuudessa, yleisistä kehitysideoista sekä siihen liittyvistä muistoista.

Tutkimuksessa selvisi, että pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaiset pitivät Mäntän kuvataideviikkojen imagoa hyvänä. Kuraattorikäytäntö, Pekilon näyttelytila, tiedotus ja tapahtuman jokavuotinen sisältö herättivät positiivisia mielikuvia haastateltavissa. Haastattelujen avulla eniten parannettavaa todettiin olevan katalogissa sekä tapahtumapaikkakunnan saavutettavuudessa.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
TAMK Mänttä-Vilppula
Degree Programme in Business Administration
Cultural and Congress Services

LOIJAS, JUHO: A Study on the Image of Mänttä Art Festival among Experts of Visual Arts in the Capital Region of Finland

Bachelor's thesis 47 pages
April 2011

The purpose of this study was to gather information on the image of Mänttä Art Festival among the experts of visual arts operating in the capital region of Finland. The study was considered important, because it has never been done before.

The research method was qualitative and the data was gathered by using a theme interview. Fourteen persons were interviewed including five gallerists, five museum experts and four art critics.

The interviews were carried out on week 42/2010 and the recordings were transcribed between the weeks 44/2010 and 2/2011. The interviewees were asked about briefing, curator system, catalogue, showrooms, developing ideas, the role of the event and recollections.

The study revealed that the image of Mänttä Art Festival is very good among the interviewees. The answers indicated that the curator system, Pekilo showroom, briefing and the yearly content of the event are linked with positive visions. The catalogue and the accessibility of the venue seemed to be the main targets for development.

Keywords: Image, cultural festivals, art festivals, experts, Mänttä Art Festival

1 JOHDANTO	5
2 NYKYTAITEEN INSTITUUTIOT	6
2.1 Museot.....	6
2.2 Galleriat	7
2.3 Kriitikot.....	8
2.4 Taidemarkkinat Suomessa	8
2.5 Mäntän kuvataideviikot	8
2.5.1 Historia.....	9
2.5.2 Kuraattorikäytäntö	9
2.5.3 Näyttelypaikat	10
2.6 Muut kesän nykytaidetapahtumat.....	11
3 IMAGO JA MAINE	12
3.1 Imago	12
3.2 Maine.....	13
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
4.1 Tutkimusmenetelmä	15
4.4 Haastateltavat	16
4.5 Kvantitatiivinen tutkimus	17
5 TUTKIMUSTULOKSET	18
5.1 Tiedonsaanti.....	18
5.2 Miksi juuri Mäntän kuvataideviikot?	19
5.3 Onnistumiset ja epäonnistumiset.....	19
5.4 Kuraattorikäytäntö	21
5.5 Katalogi	23
5.6 Pekilo.....	24
5.7 Rooli suomalaisessa kuvataidemaailmassa	28
5.8 Rooli tulevaisuudessa	29
5.9 Kuvataideviikkojen kehittämisideat	31
5.10 Käyntihistoria.....	32
6 HAVAINTOJA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	34
7 LOPUKSI	39
LÄHTEET.....	41
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on Mäntän kuvataideviikkojen imago pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaisten keskuudessa. Tutkimuksessa pyritään saamaan vastauksia siihen, minkälaisia mielikuvia kuvataideviikot heissä herättää ja ovatko kuvataideviikkojen toimintamallit asiantuntijapiireissä arvostettuja. Vaikka tapahtuma onkin toiminut jo 18 vuoden ajan, kuvataideviikkojen imagoa ei ole aiemmin tutkittu asiantuntijapiireissä. Tämän takia tutkimus katsottiin tarpeelliseksi. Tutkimuksessa saatiin runsaasti tietoa kohderyhmän kuvataideviikoihin liittämistä mielikuvista. Tutkimustulokset ovat pääasiassa positiivisia ja niihin liittyy runsaasti mielenkiintoisia kehittämisehdotuksia.

Tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista, eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusaineisto kerättiin käyttämällä teemahaastattelua. Teemahaastattelun avulla saatiin kerättyä syvällistä tietoa Mäntän kuvataideviikkojen imagosta ja siihen liittyvistä teemoista.

Tutkija sai Mäntän kuvataideviikkojen toiminnanjohtajalta toimeksiannon imagon tutkimista varten. Haastattelut tehtiin neljälletoista pääkaupunkiseudulla toimivalle kuvataidealan ammattilaiselle. Haastateltavat valittiin toimeksiantajan asiantuntijuuden perusteella. Haastattelut toteutettiin viikolla 42/10. Haastatteluita litteroitaessa poistettiin yhteydet haastateltavan ja haastatteluaineiston välillä. Tässä opinnäytetyössä Mäntän kuvataideviikoista käytetään nimitystä ”kuvataideviikot”.

Opinnäytetyön teoriaosuus käsittelee nykytaiteen instituutioita Suomessa, toimeksiantajan taustoja, sekä imagon ja maineen määrittelyä. Tämän jälkeen esitellään työn taustat. Empiirisessä osassa tutkija esittelee tutkimustulokset ja tarkastelee niitä.

2 NYKYTAITEEN INSTITUUTIOT

Nykytaiteen instituutioita Suomessa edustavat museot, galleriat ja kriitikot. Nämä kolme tahoja määrittelevät toiminnoillaan sen, mikä on milloinkin suosittua ja arvostettua.

2.1 Museot

Pelkästään nykytaiteeseen keskittyneet museot toimivat pääkaupunkiseudulla. Myös aluetaidemuseoilla toimii alaisuudessaan nykytaiteeseen painottuneita osastoja, esimerkiksi Tampereen nykytaiteen museo Vapriikissa.

Nykytaiteen instituutioiksi laskettavia pääkaupunkiseudun museoita:

EMMA – Espoo Museum of Modern Art on Espoossa sijaitseva, vuonna 2006 avattu taidemuseo. Se on 5000 neliömetrin näyttelytilallaan yksi Suomen suurimmista museoista. Museon perustana ovat kaksi kokoelmaa: EMMAn oma kokoelma (n. 2500 teosta), sekä Saastamoisen säätiön kokoelma (n. 2000 teosta). EMMAn kokoelmiin kuuluvat myös Espoon kaupungin virastoissa, laitoksissa ja ulkotiloissa sijaitsevat julkiset teokset. Museo hankkii pääasiassa kotimaista suomalaista nykytaidetta.

Kiasma – Valtion nykytaiteen museo aloitti toimintansa vuonna 1990. Vuodesta 1991 se toimi Ateneum-museon yhteydessä, kunnes se sai omat toimitilat eduskuntataloa vastapäätä vuonna 1998. Kiasman kokoelmat käsittävät noin 8000 teosta ja niitä kartutetaan vuosittain 100-200 teoksella. Kokoelmiin hankitaan teoksia näyttelytoimintansa vuonna 1960, tai sen jälkeen aloittaneilta taiteilijoilta. Kokoelmat keskittyvät Suomen ja sen lähialueiden nykytaiteeseen.

Helsingin taidemuseo – Museo aloitti toimintansa vuonna 1976 Meilahdessa taidelahjoituksiin perustuvan kokoelmansa esittelyä varten. Vuonna 1999 toiminta laajeni Helsingin ydinkeskustassa olevaan Tennispalatsiin. Museon kokoelmiin kuuluu noin 8800 teosta. Kokoelma koostuu pääasiassa 1900- ja 2000-luvun suomalaisesta taiteesta, mutta siihen sisältyy myös vanhempia teoksia sekä ulkomaalaista taidetta. Kokoelman kartuttamisessa keskitytään pääasiassa merkittävän kotimaisen nykytaiteen kokoelman muodostamiseen.

2.2 Galleriat

Merkittävimmit nykytaiteeseen keskittyneet galleriat toimivat Helsingissä. Merkittäviä yksittäisiä gallerioita on myös muualla Suomessa, mutta varsinaista galleriakenttää ei ole Helsingin ulkopuolella. Taidegalleriat tekevät taiteen välitysmyyntiä. Taiteen välitysmyynti tarkoittaa sitä, että taidegalleria myy esillä olevan taideteoksen ostajalle, ottaa myyntihinnasta välityspalkkion (normaalisti 20 – 50 %) ja tilittää loppusumman taiteilijalle.

Merkittävimmit Helsingissä toimivat taidegalleriat:

Galleria AMA – Yksityinen galleria, esittelee nykytaidetta kaikilta taiteenaloilta, ei painotuksia

Galerie Anhava – Yksityinen galleria, esittelee nykytaidetta kaikilta taiteenaloilta, ei painotuksia

Galleria Heino – Yksityinen galleria, esittelee nykytaidetta kaikilta taiteenaloilta, ei painotuksia

Gallery Kalhama & Piippo Contemporary – Yksityinen galleria, esittelee nykytaidetta kaikilta taiteenaloilta, ei painotuksia

Galleria Forsblom – Yksityinen galleria, painotuksina maalaustaide ja kuvanveisto

Galleria Pirkko-Liisa Topelius – Yksityinen galleria, painotuksina maalaustaide ja kuvanveisto

Forum Box – Osuuskuntapohjainen, ei painotuksia

Galleria Huuto – Yhdistyspohjainen, ei painotuksia

Galleria Sculptor – Suomen Kuvanveistäjäliiton ylläpitämä, painotuksena kuvanveisto

TM-Galleria – Taidemaalariiliiton ylläpitämä, painotuksena maalaustaide

Galleria G – Suomen Taidegraafikot ry:n ylläpitämä, painotuksena grafiikka

Galleria MUU – Yhdistyspohjainen, painotuksena mediataide

2.3 Kriitikot

Suomalaisessa taidemaailmassa tärkeimpänä laadun mittarina toimivat kriitikot. Taidekriitikot julkaisevat kritiikkejään usean eri julkaisun kautta, mutta arvostetuimmat kritiikit julkaistaan Taide-lehdessä, Helsingin Sanomissa ja Hufvudstadsbladetissa. Saatu kritiikki vaikuttaa imagoon myös taideammattilaisten keskuudessa.

2.4 Taidemarkkinat Suomessa

Yksityiset taidemarkkinat eivät ole maassamme taloudellisesti kovinkaan suuret. Sen sijaan yhteiskunnan ja erilaisten säätiöiden tuki ovat elintärkeitä.

Museot eivät tee teosmyyntiä, vaan galleriat toimivat sen tärkeimpänä kanavana. Mäntän kuvataideviikkojen ja muiden määräaikaisten taidetapahtumien ohessa tehtävästä teosmyynnistä käytetään myös termiä ”taiteen välitysmyynti”.

2.5 Mäntän kuvataideviikot

Mäntän kuvataideviikot on kesäisin Mäntässä järjestettävä näyttelytapahtuma. Tapahtuma on keskittynyt kotimaiseen nykytaiteeseen. Se on teosmäärältään Suomen suurin vuosittainen nykytaiteen tapahtuma. Vuonna 1995 töitään esitteleviä taiteilijoita oli kaikkiaan 164, mutta tavallisesti taiteilijamäärä on noin 40 – 80 (ks. liite 1). Kaiken kaikkiaan kuvataideviikoilla on ollut töitä esillä 663 taiteilijalta.

Tapahtuman järjestäjänä toimii Mäntän kuvataiteen ystävät ry, joka on perustettu nimenomaan tätä tointa varten. Salmelan ja Honkahovin kanssa Mäntän Kuvataideviikot on yksi kolmesta Finland Festivals ry:n kuvataidetapahtumasta.

2.5.1 Historia

Mäntän kuvataideviikot sai alkunsa, kun pohdittiin suuren kuvataidepalkinnon perustamista Mänttään. Palkintoajatuksen taustalla oli pyrkimys vahvistaa entisestään Mäntän imagoa kuvataidekaupunkina. Kaupungin kulttuuritoimijat ideoivat valtakunnallisten taidejärjestöjen johtajien kanssa suunnitelman, jonka mukaan taidepalkinto jaettaisiin tuleviin kuvataideviikkoihin osallistuvien taiteilijoiden kesken. Ensimmäiset kuvataideviikot järjestettiin vuonna 1993 ja niiden ohessa jaettu palkinto oli tuolloin Suomen suurin kuvataidepalkinto – 100 000 markkaa. Palkinto jaettiin samansuuruisena vuoteen 1999, jolloin tapahtuma muuttui jokavuotiseksi. Vuodesta 2001 palkinto jaettiin 50 000 markan (8 500 euron) suuruisena joka toinen vuosi. Sittemmin kuvataideviikkojen ohella jaetusta palkinnosta on luovuttu kokonaan (Kotkan siipien suojassa 2004, 174-176; Mäntän kuvataideviikkojen katalogi 1993, 5; Mäntän kuvataideviikkojen Internet-sivut).

2.5.2 Kuraattorikäytäntö

Mäntän kuvataideviikot toi vaihtuvan kuraattorikäytännön Suomeen. Aluksi kuratointikäytännöksi pohdittiin raatia, mutta lopulta päädyttiin joka vuosi vaihtuvan kuraattorin käytäntöön. Perusteena tälle oli kuvataidepiirien vakuuttaminen ja jatkuvan kehityksen takaaminen (Kotkan siipien suojassa 2004, 174-175; Mäntän kuvataideviikkojen katalogi 2003, 11; V. Halmetoja, henkilökohtainen tiedonanto 24.3.2011).

Yhdistyksen hallitus valitsee ja kutsuu kuraattorin. Kuraattori valitsee näyttelyyn kutsuttavat taiteilijat. Hänellä on täysi valta taiteellisissa valinnoissa, mutta halutessaan poiketa kotimaisesta nykytaiteesta, hän kysyy yhdistyksen hallitukselta suostumuksen tähän. Kuraattori myös suunnittelee ja valitsee taiteilijoiden taideteoksille paikat näyttelytiloissa. Kutsutun taiteilijan esille pantavien teosten valinnassa käytettävä politiikka on kuraattorikohtaista. Kuraattori saattaa haluta valita, mitkä teokset taiteilijalta laitetaan esille, tai hän voi antaa vallan teosvalinnoista itse taiteilijalle (V. Halmetoja, henkilökohtainen tiedonanto 2.2.2011).

2.5.3 Näyttelypaikat

Alkuvuosina kuvataideviikkojen keskeisimpänä näyttelypaikkana toimi Honkahovi. Muina näyttelypaikkoina toimivat mylly, Lampitalo ja Peltola. Vuonna 1995 näyttelypaikkana toimi tyhjillään ollut Mäntylinna – nelirappuinen kerrostalo asuntoineen. Vuosina 1999 - 2001 käytössä oli entinen pirtutehdas (ks. liite 1). Vuosien aikana käytössä on ollut myös useita ulkoalueita.

Vuonna 2001 tapahtuman järjestävä yhdistys osti itselleen uuden näyttelypaikan – Pekilon. Pekilo on vuonna 1980 rakennettu tehdasrakennus. Vuoteen 1991 saakka sen tiloissa valmistettiin sellun jäteliemestä valkuaisainepitoista eläinrehua – pekiloa. Entinen teollisuuskiinteistö kunnostettiin näyttelykäyttöön ja ensi kertaa se oli näyttelykäytössä vuonna 2002. Pekilossa on näyttelytilaa neljässä eri kerroksessa. Sen kokonaistilavuus on yli 11 000 kuutiometriä ja sen tilakorkeus vaihtelee 2,5 metristä 12 metriin.

Vuosina 2002 – 2007 Kuvataideviikkojen tapahtumapaikkoina toimivat ainoastaan Honkahovi ja Pekilo. Tämän jälkeen Honkahovissa on toiminut oma kesänäyttelynsä ja kuvataideviikot on keskittänyt toimintansa lähes kokonaan Pekiloon (Kotkan siipien suojassa 2004, 177–178; Mäntän kuvataideviikkojen Internet-sivut).

2.6 Muut kesän nykytaidetapahtumat

Pyhäniemi – Hollolassa järjestettävä nykytaidetapahtuma. Tapahtumapaikkana toimii Pyhäniemen historiallinen kartanomiljö, jossa järjestetään kuvataidenäyttelyn lisäksi klassisen musiikin tapahtumia.

Salmela – Mäntyharjulla järjestettävä kesänäyttely. Tapahtumapaikkana Taidekeskus Salmela, jossa kuvataidenäyttelyn lisäksi klassista musiikkia ja luentoja.

Purnu – Orivedellä järjestettävä nykytaiteeseen keskittynyt kesänäyttely. Tapahtumapaikkana kuvanveistäjä Aimo Tukiaisen entinen kesäateljee.

Honkahovi – Mäntän kuvataideviikkojen entisessä näyttelytilassa, Honkahovissa järjestettävä jokakesäinen nykytaidenäyttely. Kesänäyttelyn lisäksi näyttely- sekä klassisen musiikin tapahtumia ympäri vuoden.

3 IMAGO JA MAINE

3.1 Imago

The Oxford English Dictionary (1989) kertoo, että sanalla "image" on 18 eri käyttöluokkaa. Sanan pohjana on latinan "imago" (kuva) ja "imitor" (jäljitellä). Tässä asiayhteydessä sanakirjan tärkein merkitys sanalle on "Yleisön mieliin luotu käsitys tai vaikutelma jostakin henkilöstä, laitoksesta tai tuotteesta". Suomen perussanakirja (1990) taas esittelee imagon merkitykseksi "Henkilön, liikeyrityksen tm. usein tietoisesti itsestään antama kuva" (Karvonen 1999, 38–39).

Viestin lähettäjä lähettää viestin ympäristöön. Viesti välittyy sekä tarkoituksellisen viestinnän, että lähettäjän muun toiminnan kautta. Vastaanottaja vastaanottaa ja tulkitsee lähettäjältä sen tiedon, mitä siitä on ollut saatavilla. Viesti, minkä lähettäjä on lähettänyt, ei siirry sellaisenaan vastaanottajan mieleen, vaan monien tulkintaprosessien kautta syntyvä ymmärrys voi olla hyvinkin erilainen kuin mitä alun perin on tarkoitettu. Imago on siis viestin vastaanottajan, ei lähettäjän ominaisuus. Imagoa ei voida luoda tarkalleen, mutta siihen voidaan pyrkiä vaikuttamaan tarjoamalla vastaanottajalle aineksia, jonka pohjalta tämä luo sen itselleen (Karvonen 1999, 43–44).

Karvonen (1999) kertoo, että hän on aiemmissa töissään ehdottanut, että usein toisiinsa sekoitettavat sanat "imago" ja "mielikuva" pyrittäisiin saattamaan merkityksensä eri asioita – "imago" lähettäjän viestintää ja "mielikuva" vastaanottajan tulkintaa. Hän kuitenkin toteaa, että vaikka erottelu olisikin varsin aiheellista, saattaisi se myös luoda lisää hämmennystä termien kesken, sillä sanan "imago" katsotaan markkinointiviestinnän terminä tarkoittavan nimenomaan vastaanottajan tulkitsemaa viestiä (Karvonen 1999, 43).

Aula & Heinonen (2002) toteavat, että markkinointiviestinnässä sanaa "imago" käytetään useissa yhteyksissä ja tarkoittaen useaa eri asiaa. Sen käytöstä on tullut niin sekavaa, että jopa sen käytöstä luopumista on ehdotettu. "Ja näinhän

se on, jos jokin tarkoittaa kaikkea, se ei lopulta tarkoita enää mitään”. Imagolla on siis huono maine (Aula & Heinonen 2002, 47–48).

3.2 Maine

Maine on organisaation sidosryhmien tekemä arviointi, joka perustuu kokemuksiin ja mielikuviin. Maineessa on kyse siitä, mitä jostakin ”mainitaan”, puhutaan ja esitetään. Se rakentuu organisaation todelliselle toiminnalle, mutta perustuu siihen, mitä ihmiset ovat kuulleet siitä. Ihminen kuulee tai kokee jotain organisaatioon liittyvää ja muodostaa omien lähtökohtiensa pohjalta oman käsityksensä organisaatiosta. Tämän käsityksensä pohjalta ihminen kertoo organisaatiosta eteenpäin, jolloin viesti saattaa muuntua, dramatisoitua tai yksinkertaistua. Maine on siis arvottavien kertomusten kokonaisuus - mitä yleisesti sanotaan tai uskotaan henkilön tai asian luonteesta (Karvonen 1999, 46–47; Aula & Heinonen 2002, 50–51, 61).

Maineen muodostumiseen vaikuttavat omakohtaiset kokemukset, keskustelut, kuulopuheet ja median viestintä. Nykyaikana media uutisoi kaikesta tavallisuudesta poikkeavasta ja negatiivinen uutinen saa paljon julkisuutta. Pitkään rakentunut hyvä maine voi mennä pilalle yhden ikävän tapauksen johdosta (Pitkänen 2001, 18).

Nykyäänä, kun kuluttajien valintamahdollisuudet ovat lisääntyneet, heitä on alkanut kiinnostaa tuotteen ja palvelun luotettavuus. Tuote itsessään ei myy, vaan siitä kertovat tarinat ja mielikuvat. Päätöksenteko perustuu yhä useammin brändiin tai riippumattomien neuvonantajien suosituksiin. Tuotteesta tai palvelusta saadulla mielikuvalla on aikaisempaa suurempi merkitys. Hyvämaineisen organisaation tuotteet ja palvelut käyvät paremmin kaupaksi – vieläpä parempaan hintaan. Hyvä maine auttaa asiakkaita tekemään valintoja, kun tuote tai palvelu on samanlainen muiden vastaavien kanssa (Aura & Heinonen 2002, 117–119).

Bromley (1993) korostaa, että se, mitä yhdessä yhteisössä puhutaan ja uskotaan, ei välttämättä ole samalla tavalla toisessa yhteisössä. Hän myös kertoo, että puhuminen ja uskomisen ovat eri asioita: vakaat uskomukset saattavat jäädä kertomatta ja kerrotut asiat eivät välttämättä vastaa uskomuksia. Myöskään uskomukset eivät välttämättä ole totuudenmukaisia. Maine voi siis myös olla perusteeton; sitä ei ole ansaittu (Karvonen 1999, 47).

Maine on lupaus jostain ja se lupaus on aina pidettävä (Aula & Heinonen 2002, 51). Tapahtuman maineeseen vaikuttavat asiakkaan odotukset ja kokemukset. Tapahtuman hyvä maine antaa lupauksen odottaa hyvää palvelua. Jos hyvämaineinen tapahtuma täyttää osallistujan odotukset, maine vahvistuu. Jos taas odotukset eivät täyty, tapahtuman maine heikkenee. Maine toimii suodattimena, jonka läpi tapahtumaa tarkastellaan. Hyvä maine suojaa isoiltakin kolhuilta, mutta huono maine taas voi paisuttaa ongelmakohtia jopa todellisuutta suuremmiksi (Iiskola-Kesonen 2004, 21).

Saavuttaakseen hyvän maineen, ei riitä se, että organisaatio tekee oikeita asioita ja oikein. Näistä pitää myös osata kertoa muille. Paitsi teoillaan, organisaation tulisi pyrkiä aktiivisesti vaikuttamaan viestinnällään sitä koskeviin mielikuviin. Tärkeintä on kuitenkin se, että oma toiminta on kunnossa. Yksi maineen nyrkikisäännöistä on ”Ensin kotipesä kuntoon” – vasta tämän jälkeen voidaan alkaa luomaan mainetta. Jos organisaatio on sisältä roskaa, mutta tästä huolimatta se pyrkii julkisuuteen iloisin naamoin ja kauniin lausein, maine voi kantaa hetkellisesti, mutta pidemmän päälle ei. Ennen maineeseen vaikuttamista on kuitenkin tiedettävä, mikä organisaation maine on, mitkä tekijät siihen vaikuttavat ja millä painoarvolla (Aula & Heinonen 2002, 37, 96).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tutkimusongelma on ”Millainen on Mäntän kuvataideviikkojen imago pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaisten keskuudessa?” Tutkimuksessa pyritään myös selvittämään, millaisia mielikuvia kuvataideviikkojen toimitavat herättävät. Tutkimuskysymyksiä on kaksi: ”Ovatko Mäntän kuvataideviikkojen toimitavat toimivia?” ja ”Millainen on Mäntän kuvataideviikkojen rooli suomalaisessa kuvataidemaailmassa?”

4.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista, eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja sen kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen yksi tyypillinen piirre on, että tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tyypillisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositetaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina, tutkimussuunnitelma muotoutuu joustavasti tilanteen mukaan tutkimuksen edetessä ja tutkimustapauksia käsitellään ainutlaatuisina sekä aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 156–157, 160).

Alasuutari (2001, 38) toteaa, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena; sen ajatellaan valottavan jonkin singulaariseksi ymmärretyn sisäisesti loogisen kokonaisuuden rakennetta.

4.2 Teemahaastattelu

Tässä opinnäytetyössä tutkimushaastattelun lajina käytetään teemahaastattelua. Vaihtoehtoon päädyttiin, koska haluttiin saada syvällistä ja yksityiskohtaista tietoa kysymysten aiheista. Haastattelijalla oli lista haastatteluissa käytävistä

aihealueista. Katsoessaan tarpeelliseksi, haastattelija esitti syventäviä kysymyksiä käsiteltävistä aiheista. Kaikkien haastateltavien kanssa kuitenkin keskusteltiin kaikista aiheista vaihtelevassa järjestyksessä.

Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit on etukäteen määrätty, mutta kysymysten tarkka muoto, laajuus ja järjestys vaihtuvat haastattelusta toiseen. Varsinaisia kysymyksiä haastattelijalla ei ole, vaan jonkinlainen tukilista käsiteltävistä asioista. (Eskola & Suoranta 2008, 86; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203).

4.3 Haastattelun teemat

Haastattelun teemojen hahmotus aloitettiin keskustelulla työn tilaajan kanssa. Kuvataideviikkojen toiminnanjohtajan kanssa laadittiin lista tilaajaa kiinnostavista aiheista. Tämän jälkeen opinnäytetyön tekijä kävi konsultoivia keskusteluita ohjaavan opettajan kanssa, jolloin kysymysten muotoiluja muutettiin hieman ja haastatteluun päätettiin lisätä pieni strukturoitu kvalitatiivinen osio. Muutosten jälkeen käytiin sähköpostikeskustelua työn tilaajan kanssa, joka oli tyytyväinen teemoihin (ks. liite 2).

4.4 Haastateltavat

Tutkija sai työn tilaajalta nimilistan, joka oli laadittu harkiten alan merkittävimpien toimijoiden joukosta. Listalla oli kaikkiaan kahdeksantoista nimeä, joista kuusi oli gallerioiden, kuusi museoiden ja kuusi lehdistön edustajaa. Pääasiassa haastateltaville esitettiin haastattelupyynnö puhelimitse. Yhdelle haastateltavalle haastattelupyynnö esitettiin kasvotusten, hänen vieraillessaan Mäntän kuvataideviikoilla kesällä 2010. Haastattelupyynnön ohella varmistettiin, että kaikki haastateltavat olivat vierailleet Mäntän kuvataideviikoilla jonakin vuonna. Haastateltaville kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja sen pääasialliset teemat. Haastateltavat olivat hyvin suostuvaisia haastatteluun. Kahteen henkilöön ei saatu yhteyttä, eli haastateltavia oli kaikkiaan kuusitoista.

Haastattelupyynnöiden jälkeen kaikille tavoitetuille haastateltaville lähetettiin sähköpostitse tiedustelu, mitkä ajankohtat heille sopisivat parhaiten haastattelua varten (ks. liite 3). Koska kaikki haastattelut tehtiin Helsingissä ja tutkijan kotipaikkakunta oli Mänttä-Vilppula, oli tärkeää saada mahdollisimman monta haastattelua sopimaan mahdollisimman pieneen aikaväliin. Haastateltavien aikataulujen mukaisesti laaditun haastatteluaikataulun mukaan paras ajankohta oli viikolla 42 (ks. liite 4). Aikataulutuvaiheessa kaksi haastateltavista ilmoitti olevansa matkoilla aiottuna ajankohtana, joten lopullinen haastateltavien määrä oli neljätoista, joista viisi oli gallerioiden, viisi museoiden ja neljä lehdistön edustajaa (ks. liite 5).

Sähköpostissa kysyttiin myös, mikä olisi heille mieluisin haastattelupaikka. (Eskola & Suoranta 2008, 91) Haastattelut suoritettiin pääasiassa haastateltavien työhuoneissa. Galleristien haastattelut suoritettiin heidän gallerioissaan, jotka voidaan luokitella rauhallisiksi ympäristöiksi. Kaksi haastattelua tehtiin kahvilassa, joissa oli jonkin verran taustahälyä, mutta ei liaksi asti. Haastattelut nauhoitettiin elektronisella nauhurilla. Haastateltavat eivät häiriintyneet nauhurin paikallaolosta. Tutkija litteroi haastattelut jättämällä ylimääräiset täytesanat, korvaamiskelpoiset murre sanat, miettimistauot ja änkytykset pois. Haastattelut on litteroitu poistamalla yhteydet haastattelun ja haastateltavan välillä.

4.5 Kvantitatiivinen tutkimus

Tutkimukseen liitettiin myös lyhyt Likert-asteikkoon perustuva seitsenkohtainen kvantitatiivinen osio (ks. liite 6). Haastateltavia pyydettiin arvottamaan tyytyväisyytään kuvataideviikkojen eri osa-alueisiin asteikolla 1-5 (1 – Ei lainkaan tyytyväinen, 3 – Ei osaa sanoa, 5 – Erittäin tyytyväinen). Tiedot käsiteltiin Microsoft Excel -ohjelmalla ja niistä laskettiin frekvenssi ja keskiarvo.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen haastatteluiden vastaukset teemoittain. Haastattelutuloksista esitetään referaatti, jonka jälkeen esitetään suoria lainauksia haastatteluista selventämään haastateltavien lausuntoja.

5.1 Tiedonsaanti

Keskusteltaessa vuosittaisesta tiedonsaannista Mäntän kuvataideviikoista, vastaukset olivat pitkälti samansuuntaisia. Useimmat haastateltavista sanoivat saavansa tietoa etenkin lehtijutuista, tiedotteista ja kollegoiden kautta. Lehdistä mainittiin nimeltä Helsingin Sanomat, Taide-lehti ja Aamulehti. Moni muistaa saaneensa tietoa myös kuvataideviikoille valituilta taiteilijoilta, postissa saapuneiden kutsujen mukana ja yleisesti Internetistä.

”Se on tämmöistä kollegiaalista tietoa eli se mitä on kollegoiden kanssa puhunut. Lehdissä muistan nähneeni mainoksia ja tietenkin nämä puffijutut – kuka on valittu kuraattoriksi jne.”

”Lehdistöstä, kutsukorttien kautta, taiteilijoilta jotka on kutsuttu sinne ja kuraattorivalinnan kautta. Ylipäättänsä tiedotusvälineistä ja tiedotteista.”

”Kun on tällä alalla, tietoa tulee postista, sähköpostista, kollegoilta ja taiteilijoita – joka puolelta.”

Moni haastateltava totesi, että tapahtuman vakiintuneisuuden takia he jopa odottavat uutisia. Kuraattorivalintaa, vuoden teemaa ja muuta infoa pidetään mielenkiintoisina.

”Lähinnä se on, kun tietää mihin aikaan vuodesta nämä on, niin alkaa odottaa, onko joku käynyt ja milloin tulee ensimmäiset infot.”

”Kun tapahtumalla on jo statusta, sitä jo odottaa uutisia, että kuka on kuraattori jne.”

5.2 Miksi juuri Mäntän kuvataideviikot?

Kuvataideviikoilla vierailun syistä keskusteltaessa moni kertoi pääasialliseksi syykseen työnsä. Työvierailut katsottiin kuitenkin mielekkäiksi.

”Se on minulle työtehtävä, mutta mieluinen sellainen.”

”Ammatin vuoksi siellä on melkein pakko käydä, joskin mielellään.”

Moni perusteli käyntiään myös tapahtuman hyvällä maineella ja korkealla laadulla.

”Hyvä maine. Suuri näyttely ja näkee paljon. Ammattitaitonsa säilyttämisen takia pakko nähdä.”

”Se on vakiinnuttanut asemansa kesän tärkeimpänä nykytaidetaidetahtumana.”

5.3 Onnistumiset ja epäonnistumiset

Haastattelijoiden näkemykset kuvataideviikkojen onnistumisista ja epäonnistumisista muodostivat muutamia samansuuntaisia havaintoja. Useat haastateltavat olivat erittäin tyytyväisiä tapahtuman tasoon verrattuna paikkakunnan kokoon.

”Se on yllättävää, että ulkoapäin sen näköisessä paikassa löytyy niin korkeatasoinen ja laaja kattaus nykytaidetta, jonka kuraattori on huolella valinnut.”

”Mäntän kannaltahan se on onnistunut tapahtuma, sillä se kiinnostaa pääkaupungin toimijoita.”

Moni haastateltava koki kaipuuta menneeseen näyttelytilakäytäntöön, jolloin näyttely oli ripoteltu ympäri kaupunkia moniin eri tiloihin. Toisaalta, siitä löydettiin myös varjopuolensa.

”Siinä vaiheessa kun näyttelypaikat vaihtelivat, se oli jopa sitäkin jännempää, koska siitä tuli ikään kuin seikkailu, kun oli eri tiloissa ja

tuli nähtyä Mänttää niin oleellisesti määrittäviä rakennuksia, kuten tehdasrakennuksia ja asuntoja.”

”Olen hieman pettynyt siihen, että näyttelytila on tavallaan pienentynyt. Kun aiemmin oli käytössä mm. Honkahovi, mutta ei enää, niin tapahtuma olisi voinut laajentua johonkin muuhun tilaan tai ulkotilaan.”

”Se on aika kaksiteräinen miekka, kun tiloja on ollut siellä ja täällä. Toisaalta jos on aikaa, on mukava kiertää. Mutta jos on kiire, tulee huono omatunto jos menee vain Pekiloon.”

Suuri osa haastateltavista koki kuvataideviikkojen heikkoudeksi – ei suoranaiseksi epäonnistumiseksi – tapahtumapaikan sijainnin, joka tekee vaikeaksi tapahtumapaikalle hankkiutumisen.

”Ei-toimivaa on se, että se tapahtuu Mäntässä – sinne hankkiutuminen on vaikeaa.”

Osa haastateltavista koki, että paikkakunnan vaikeapääsyisyys aiheuttaa erityisiä haasteita näyttelyn sisällön – ja tämän kautta kuraattorivalinnan – kannalta.

”Mänttä on kovin kaukana, että jos sinne tulee, niin haluaa myös jotain nähdä ja se on suuri haaste. Viimeaikoina on ollut se, että on nähnyt jo jossakin suurimman osan töistä ja se hieman verottaa kiinnostavuutta. Kuraattoreiden valintaan tulisi siksi kiinnittää huomiota, että olisi muualtakin kuin Helsingistä.”

”Se on vuositasolla hyvinkin erilainen riippuen kuraattorista – joinain vuosina on paljonkin hyviä yllätyksiä, kun taas joinakin vuosina se tuntuu jääneen sellaiseksi keskitien taidetapahtumaksi – ei ole mitään uutta mitä ei olisi jo muualla nähnyt.”

Myös moni muu haastateltava koki teosvalinnat erityisen haastaviksi ammattilaisnäkökulmasta. Sen sijaan normaalille yleisölle käytännöt koettiin soveltuvan.

”Kun puhutaan nimenomaan näyttelystä, niin tietysti katson työksestäni näyttelyitä ja vietän suurimman osan aikaani gallerioissa ja museoissa, niin minulle ammattikatsojana Mäntässä on aika paljon sellaisia asioita, jotka olen nähnyt jo muualla. Sen sijaan normaalin katsojan – taiteesta kiinnostuneen ihmisen kannalta – Mänttä on todella hyvä, sillä siinä näkee erittäin paljon kerralla ja jos ei kierrä gallerioita koko aikaa, näkee sellaisen yhteenvedon siitä, mitä on menossa.”

5.4 Kuraattorikäytäntö

Kaikki haastateltavat pitivät kuraattorikäytäntöä hyvänä ja toimivana ratkaisuna. Suuri osa koki kuraattorivalinnan kiinnostavaksi joka kerta ja usein odottavansa kuraattorivalinnan julkaisemista.

”Todella hyvä juttu. Aina sitä jännityksellä odottaa, kuka on. Siitä tulee aina sellainen oma leima ja fiilis ja vaihtelu.”

Moni koki joka vuosi vaihtuvan kuraattorin tuovan vaihtelua näyttelyiden välillä. Juuri se tekee tapahtumasta kiinnostavan joka vuosi.

”Minusta se on hyvä. Se toimii – se tuo vaihtelua ja kiinnostaa ihmisiä. Se, että paikka ja toiminnanjohtaja pysyy samana, tuo jatkuvuutta. Kuraattorikäytäntö tekee tapahtumasta kiinnostavamman kuin se, että olisi aina sama ihminen. Tekee tapahtumasta tapahtumaluonteisemman, ainutkertaisemman erilaisten painotusten ja ihmisten vaihtuessa. Yksinomaan positiivinen asia”

”Kuraattorikäytäntö on yksi, joka on todella hyvä. Sen vuoksi tapahtuma on aina vuorenvarmasti uusi, ettei tarvitse erikseen keksiä syytä, miksi se olisi.”

Toisaalta kuraattorikäytäntö tuo vaihtelevuutta myös tapahtuman tasoon. Tämän koettiin johtuvan näkemysten ja kokemuksen eroista.

”Tuo erityyppisiä näkemyksiä ja juuri se tekee sen, että jotkut vuodet ovat enemmän ja jotkut vähemmän kiinnostavia, mutta tavallisesti melko kiinnostavia.”

”Joskus on nähnyt sen että kuraattorilla ei ole ollut kokemusta kuraattoritoiminnasta ja se on laskenut tapahtuman tasoa.”

Vaihtuvan kuraattorin koettiin myös tuovan vuosittain samoja ongelmia.

”Toisaalta ongelmana voi olla se, että jokainen uusi kuraattori kohottaa niitä samoja ongelmia, mitä kuvataideviikkojen tilojen käyttämiin liittyy.”

Vaikka nykyistä kuraattorikäytäntöä pidetäänkin onnistuneena, haastattelijat kertoivat, että myös vaihtoehtoiset kuraattorivalinnat ovat tervetulleita.

”Nykyinen toimii kyllä, mutta jos siihen keksii vaihtoehtoja niin mikäs siinä, eihän se ainoa vaihtoehto ole. En tiedä, olisiko se sitten kiinnostavaa, jos kuratoinnin tekisi vaikka joku kirjailija, mutta tuntisiko se sitten kuvataidetta... ehkä joku toisen alan ammattilainen, jonka tietää harrastavan ja tuntevan kuvataidetta. Tai vapaa haku.”

”Kuvataideviikoilla on pikkuisen se kuraattorilähtökohta siinä, että kun kuitenkin tämä taidepiiri on Suomessa minimaalisen pieni ja kun kaikki tuntee kaikki, niin tulee helposti sellaista kissanhännän vetoa – tämä saattaa tehdä sen, että tapahtumaa aletaan vierasta maan, koska sille on esim. valittu joku tietty kuraattori. Toisinaan voisi olla kiva, jos kuraattori tulisi täysin ulkopuolelta – joku joka ei ole ollut Suomessa vähään aikaan, jos kuraattorin pitää olla suomalainen.”

Moni haastateltava piti vaihtuvaa kuraattoria kuitenkin sopivimpana kuraattorikäytäntönä. Jotkin vaihtoehtoiset kuratointitavat saivat jopa kritiikkiä osakseen.

”Se on tietenkin hankala kysymys se kuraattorin valitseminen, mutta noin muuten se on se ainoa järkevä tapa tehdä tällainen katselmus, samalla tavalla kuin joku Finlandia-palkinto, että yksi päättää ja mutinat pois.”

”Kuraattorisysteemi on hyvin toimiva, että on yksi henkilö joka vuonna eikä tällaista raatia.”

”En tiedä mikä muukaan voisi olla parempi pyörittämään sitä, että mikään näyttelytyöryhmä niin sen työskentely ei koskaan ole kovin kaan tehokasta.”

Eräs haastateltava piti kuraattorivalinnassa erityisen kriittisenä henkilön roolia kuvataidemaailmassa. Hänestä kuraattorin ehdoton objektiivisuus on tärkeää.

”Jos jotain haluaisin itse kehittää, olisi se entistä suurempi painoarvo sisällölliselle työlle ja siinä mielessä kuraattorin valinta on kriittinen osatekijä. Jos taiteilija kuratoi, se on väistämättä hänen näköisensä – tavallaan hänen sukupolvensa ja kaveriporukansa näyttely. – Jos henkilökohtaisesti katson kokonaisuutta, mitä kuvataideviikoilla on ollut, olen pitänyt mielenkiintoisimpina niitä näyttelyitä joissa on ”ammattikuraattori”, eli ns. ”ajattelija”. Tällöin voidaan ylittää vääränlaiset riippuvuussuhteet – kuten kaverisuhteet. – Itse

menisin ehkä enemmän siihen suuntaan, että käytettäisiin taidehistorioitsijoita, kritikoita ja sen tyyppisiä ihmisiä, jotka tekevät sitä ammatikseen joka tapauksessa. Silloin päästään lähemmäksi sellaista temaattista, kiinnostavaa ja ajankohtaista fokusta, kun on ihminen joka katsoo taidekenttää kokonaisuutena eikä oman tekemisensä kautta.”

5.5 Katalogi

Kuvataideviikkojen näyttelyn yhteydessä julkaistava katalogi sai paljon kirjavaa palautetta ja siihen liittyen annettiin runsaasti kehitysideoita. Ylipäätänsä koettiin tärkeänä, että katalogi on olemassa.

”Näin pitkälle instituutiolle on hyvä että on olemassa.”

”Mielestäni kuvataideviikot on sen kokoinen ja tyyppinen ilmiö, että se on todella hyvä että siitä tehdään katalogi. – – Jos vaihtoehtona on, että ei ollenkaan tehtäisi, niin kyllä jonkinlainen katalogi on mielestäni hyvä olla.”

Haastateltavat pitivät katalogia hyvänä esitteenä jokavuotisesta tapahtumasta – hakuteoksena, jonka kautta pystyi palauttamaan mieleen esillä olleita teoksia ja niiden kokonaisuuksia. Se koettiin myös tärkeänä esillä olleille taiteilijoille.

”Sen tehtävänä on dokumentoida näyttely ja sen kokonaisuus. Antaa ilman muuta lisäarvoa.”

”Luettelot ovat paljon tärkeämpiä kuin mitä ajatellaan, koska ne ovat se dokumentti joka jälkikäteen jää. Se on taiteilijoille, varsinkin nuorille, osoittamassa siitä että he ovat olleet mukana jossakin jota sen järjestäjä pitää niin tärkeänä että haluaa käyttää rahaa luetteloon ja jotta on jonkun muun julkaisema luettelo, jossa esitellään omia töitä.”

”Katalogeja puolustan aina henkeen ja vereen - niitä pitää tehdä koska se on lopulta se ainoa, mikä jää jäljelle. Se ikään kuin todentaa ja pitää muistissa niitä mielenkiintoisimpia kokonaisuuksia, että niihin voi palata jälkikäteen. Niillä on oma historiallinen arvonsa siinä mielessä, että tutkijat ja taidealaa seuraavat ihmiset voivat jälkikäteen huomata, mitä joku kuraattori on tuonut vaikka 5 tai 10 vuotta sitten nostanut esille ja siinä on aina tämä kuraattorin ”sta-

tement” – – sitten ne ovat taiteilijoille tärkeitä, koska niitä tehdään tänä päivänä yhä vähemmän.”

Eniten parannusehdotuksia katalogi sai sisältönsä osalta. Haastateltavista useat kokivat, että katalogien tekstisisältöä voisi olla enemmän.

”Toki olisi hienoa, jos olisi resursseja tehdä pidemmästi tekstiä ja enemmän kuvia.”

”Olen hankkinut katalogin melkein joka vuosi, että pikkusen tuntuu siltä että se katalogi on jäänyt 80-luvun tasolle. Nykyään ihmiset odottavat siltä sellaisia laajempia sisältöjä ja sitä en koe että siinä kauheasti olisi. Tavallaan, jos sitä halutaan tehdä, se ei voi olla mikään kuvakirja, vaan sen tarvitsee tuoda joku toinen ulottuvuus siihen näyttelyyn. – – En tarkoita sitä, että kaipaisin sellaista taidejargon-tekstiä – sellaista ei ihminen oikeasti jaksaa lukea. Jos nyt ajattelee että se on suurelle yleisölle tarkoitettu painotuote, niin sen tarvitsisi olla sellainen, joka jollain tavalla perustelee nykytaidetta ja koko tämän tapahtuman olemassaoloa yleisölle. Minusta se voisi olla sellainen, johon voisi tulevaisuudessa panostaa pikkuisen enemmänkin ja sen ei tarvitse olla mikään kallis läpyskä, mutta sisältö voisi olla toisella tapaa mietitty.”

”Ne ovat yleensä olleet sellaisia köyhän miehen katalogeja. Jos sen kunnolla tekee, niin tietysti siihen täytyy sitten satsata. – – Teosesitelyitä voisi olla enemmän, että joku asiantuntija avaisi hieman yksittäisiä teoksia.”

Muutama haastateltava antoi myös kritiikkiä katalogien graafista ulkonäköä kohtaan.

”Välillä se on tylsän näköinen. Siihen voisi panostaa enemmän, että siitä tulisi kiinnostavampi. Usein aikalailla samannäköinen, voisi vaihdella enemmän.”

”Vaativattomia, ei kovin tyylikkäitä graafisesti.”

5.6 Pekilo

Keskusteltaessa Pekilosta näyttelytilana, haastatteluissa nousi esiin yksi sana: ”haasteellinen”. Lähestulkoon jokainen haastateltava käytti sitä. Haasteellisuutta aiheutti varsinkin joidenkin tilojen korkeus.

”Tilaahan siellä on varsinkin korkeassa suunnassa. Onhan se toki vaativa, että sen tilan voi käyttää hyväkseen. Kaikenlaiselle taiteelle se ei ole paras mahdollinen, esim. hienovarainen maalaustaide varmaankin kärsii siitä ja se varmasti vaikuttaa teosvalintoihin.”

”Siinä on hyviä asioita – korkeutta ja kaikkea tällaista, mutta sehän on selvä että se ei ole näyttelytila, ei kauhean hyvä. Diplomaattisesti sanottuna se on haasteellinen.”

Toisaalta tilojen monimuotoisuus otettiin positiivisena asiana. Etenkin runsaan tilan tarjoamat rakentelumahdollisuudet koettiin vahvuudeksi.

”En ole koskaan ajatellut että se olisi huono tila. Se on niin moni muotoinen – voi rakentaa pienempiä tiloja, esimerkiksi pimeitä tiloja videoteoksille.”

”Sinne saa aika hauskoja kokonaisuuksia rakennettua. Vaikka se voi olla pikkuisen sekavakin, en koe sitä mitenkään hankalana. Pienellä rakentamisella siellä pystyy luomaan vaikka minkä näköisiä tiloja, onhan siinä tilaa.”

”Ei mikään helppo paikka, aika haastava. Erilaisia tiloja ja on mahdollisuuksia rakentaa ja eristää. Korkeisiin tiloihin saa hienoja maalaus- ja veistosinstallaatioita.”

”Haasteellinen teoksille. – – Toisaalta siellä on mittakaavavaihteluita isosta korkeasta tilasta pieneen, joten mikään pahin mahdollinen se ei ole kuitenkaan.”

Koska kyseessä teollisuuskäyttöön rakennetut tilat, jotka on myöhemmin modifioitu näyttelykäyttöön, nousi esiin tilaperusteisuus. Tästä aiheesta haastateltavat antoivat monimuotoisia kommentteja.

”Sehän on teollisuuskiinteistö ja se sopii mainiosti näyttelykäyttöön. Tuo omaa charmia.”

”Montaa erilaista tilaa ja kesänäyttelylle hyvä, että se tila on niin raaka, jolloin sinne voi virittää näyttämöitä. Sinne voisi tehdä erilaisia tiloja, kuten siistejä, viimeistelyjä tiloja ja osa niin karuja kuin ne siinä onkin.”

”Valon ja äänen eristäminen on tietenkin avoimessa tilassa hankalaa. Tänä vuonna muistan, että Eeva-Mari Haikalan teoksia katsellessani teoskokonaisuuden hahmottaminen oli vaikeaa, kun talon rakenteita tuli tielle. Samoin videotilat, jossa oli Anneli Nygreniä.

Monimuotoiselle nykytaiteelle tila ei ole ideaali, mutta toisaalta – mikäpä olisi?”

”Tavallaan, kun miettii näyttelyä, niin tarvitsee miettiä tilaperusteisesti aika paljon, onhan se tietenkin sillä tavalla, että se ei ole vain yksi valkoinen kuutio, johon ruvetaan räiskimään taidetta seinille.”

”Haastava, mutta kiinnostava tila. Tilassa käynti aina nautinto, mutta teokset saattaisivat olla jossain toisessa tilassa hyvinkin toisenlaisia. Tarjoaa näyttelytilana kivaa yllätyksellisyyttä.”

Tilaperusteisuudesta johtuva teosvalintojen vaikeus koettiin erityisenä haasteena juuri kuraattorille.

”Vaikea instrumentti, jota pitää osata soittaa, kuraattorin tunnettava tilat.”

”Kun arkkitehtuuri on mitä on, tarvitaan kuraattoria. Kuraattorin tehtävä on ottaa tilojen haasteet vastaan ja ottaa tilojen hyödyt esiin.”

Kysyttäessä Pekilon tunnistettavuutta näyttelytilaksi ulkoapäin, vastauksissa oli havaittavissa muutamia yhdensuuntaisia näkemyksiä. Moni oli sitä mieltä, että näyttelypaikan ulkonäöllä ei sinällään ole merkitystä, sillä erikoiset näyttelypaikat ovat nykytaiteen saralla varsin tyypillisiä.

”Ei tunnista, mutta onko sillä merkitystä? Ei näyttelypaikan ulkonäölle ole normia.”

”Ei tunnista. Tai toisaalta kyllä, sillä nykytaiteen kohtaaminen tapahtuu kuitenkin hyvin erilaisissa tiloissa.”

Haastateltavat kertoivat myös, että tunnistettavuutta on helpottanut ulkona sijainneet teokset.

”Monesti on ollut ulkona jotain, jotta sen takia. Kyllähän sen muistaa, mutta eihän sitä tunnistaisi ellei ulkona olisi jotakin. Sehän on tehdasrakennus.”

”Kyllä se aika selkeä on ulkona olevien teosten takia ja tietenkin nyt kun siellä on käynyt monena vuonna.”

Myös moni muu haastateltava oli sitä mieltä, että Pekilo näyttää edelleenkin teollisuusrakennukselta. Tämän mielikuvan korjaamiseksi annettiin myös parannusehdotuksia.

”Se on kovin vaikea sanoa, sillä tiedän että se on sellainen, mutta kyllähän se näyttää joltakin siilolta. Ulkoaluetta voisi jotenkin kohentaa, sillä sen avulla tuontyyppistä ilmettä voisi parantaa.”

”No eipä juurikaan kyllä. Sekin tietenkin riippuu näyttelystä, että pitäisikö siinä olla minkälainen opaste tai jotain muuta. Tietystihän voi käyttää sitä ulkotilaa – sitä hyödyntämällähän siitä voisi tehdä sellaisen, että heti huomaa että ”Aha, tässähan on jotakin”. Nythän sitä ei tunnista, sehän on tehdasrakennus.”

Tilojen kehittämisestä kysyttäessä tuli esiin muutamia mielenkiintoisia ehdotuksia. Teosvalinnan helpottamista ajavia ehdotuksia tuli muutama. Samalla toivottiin valaistuksen parantamista.

”Sinne voisi rakentaa muutaman huolitellumman seinän tai ”valkoisen kuution”, eli klassisen galleriatilan tapaisen. Näyttelyvalaistukseen kannattaa myös panostaa.”

”Arkkitehtuuria tulisi miettiä sillä tavalla, että tulisi enemmän ehjää seinää, ettei se olisi niin fragmentaarinen. Rikkonaisuushan siinä aiheuttaa sen että teoksia joudutaan sovittamaan tarjolla oleviin tiloihin, joka taas vaikuttaa siihen, minkälaisia teoksia sinne voidaan valita.”

Kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että tilojen isompi remontoiminen ei ole kannattavaa. Samalla annettiin ehdotus teosvalinnan helpottamiseksi toisella tavalla.

”Sellainen pieni rakentaminen näyttelykohtaisesti on sellaista, mitä kannattaa tehdä, mutta että rupeaisi isommin remontoimaan tai rakentamaan tietyn tyyppiseksi. Tehdas on tehdas ja niillä ehdoilla mennään. Siellä ei varmaan käytetä mitään näyttelyarkkitehtiä tai tällaista teknistä osaamista. Se olisi yksi sellainen, mitä voisi käyttää, eli tavallaan sen näyttelyn visuaalisuus ei olisi sen kuraattorin silmäparin harteilla, että käyttäisi sitten ammattilaista luomaan mahdollisuuksia, koska näillä sisustusihmisillä – sisustusarkkitehteillä on kuitenkin ihan toisenlainen näkemys siitä, mitä asioita voidaan tehdä. Valaistus on myös toinen, jolle pitäisi olla hieman paremmat mahdollisuudet kuin mitä siellä nyt on.”

”Sisätilojen muokkaaminen vaatisi niin isoja hankkeita, että ei ole uskaltanut edes suunnitella.”

Myös muiden tilojen valjastamista näyttelykäyttöön toivottiin.

”Lähtisin miettimään yhteistyötä muiden museoiden kanssa tai juuri se siilojen käyttäminen. Siellä tarvitaan tilaa, jossa olisi pienikokoisempia tiloja, pimennettäviä tiloja – ne mahdollistaisivat intiimimmän skaalan.”

”Laajentaisin näyttelyä myös muualle.”

5.7 Rooli suomalaisessa kuvataidemaailmassa

Haastattelija pyysi haastateltavia arvioimaan kuvataideviikkojen roolia suomalaisessa kuvataidemaailmassa ja käyttämään vertailua muihin tapahtumiin nähden.

Haastateltavat kokivat, että kuvataideviikkojen kesänäyttelyprofiili oli parhaimmista, ellei paras. Haastateltavat kokivat, että tapahtuma on tunnettu ja arvostettu sekä normaalien katsojien, että myös ammattilaisten keskuudessa.

”Takuuvarma paikka, jossa voi tehdä päivityksen siihen, mitä kuvataiteessa tapahtuu, sellaiselle joka ei kuvataidetta jokapäiväisesti seuraa, mutta toimii myös sellaiselle joka taidetta seuraa työkseen. Pitää nykytaidetta yllä ja tekee PR:ää nykytaiteen puolesta aika vahvasti ja sille ikäänkuin oma biennaali Suomessa. Toki on muitakin kesänäyttelyitä, jotka on verrattavissa siihen, mutta Mänttä on niin laaja että se on omassa luokassaan.”

”Tätä nykyä sillä on varmaankin vahvin kesänäyttelyprofiili. Sinne mennään, ainakin sinne mennään ja se käydään ainakin katsomassa ja ihmiset tietää mistä on kysymys. Muillekin kuin nykytaiteen kentällä toimiville ihmisille se on tuttu.”

Kuvataideviikkojen koettiin vakiinnuttaneen oman paikkansa suomalaisten kuvataidetahtumien keskuudessa. Haastateltavat kokivat, että jokaisella kesätapahtumalla on omat profiilinsa. Vertaillessaan niitä, kuvataideviikot erottui muista omalla tyylillään.

”Kuvataideviikoilla on nuorekas, aika avantgardistinen rooli. Ei koskaan puiseva. Laadukas, mutta jotenkin ajan hermolla oleva. Retretissä on aika paljon vanhaa taidetta, Salmela on taas monitaiteellinen ja konservatiivisen oloinen.”

”Selvästi arvostettu tapahtuma. Vaikka on ollut olemassa pitkän aikaa, on etabloitunut, mutta säilyttänyt tuoreutensa kuraattorikäytännön tähden. On vanhoja ja arvostettuja, mutta niillä on oma vaikeutensa siinä, miksi juuri tänä vuonna pitää mennä esimerkiksi Purnuun katsomaan. Retretissä on se klassikko täkynä ja sitten se hyvin kaupallisen grafiikan myyntiosasto.”

Toisaalta koettiin, että kuvataideviikot voisi olla kokeilevampikin. Tätä pohdittaessa päästiin hyvinkin filosofiselle tasolle.

”Jokainen kuraattorihan rakentaa aina omansa, eli toisinaan se on sellainen, että se on jo tunnetun ja valmiin esittämistä, eikä näin ollen ole lanseerannut itseään uusien tekijöiden näyttelyinä. Tietenkin se on vuosi- ja näyttelykohtaista. Kokeilevuus – voisiko sitä olla lisää? Onko konseptin ja kysymysten ympärillä kesänäyttely jotenkin niin kevyttä, että ei haluta teoreettisella keskustelulla raskauttaa?”

Mäntän muut kuvataidetoimijat – Serlachius-museot ja Honkahovi - koettiin vahvaksi tukijaksi kuvataideviikkojen toiminnassa ja tästä annettiin myös kehitysideoita.

”Saa potkua kaupungin muista toimijoista ja saa mukaan historiallisen katsauksen.”

”Taidemuseon rooli saisi olla aktiivisempi, jota kannattaisi hyödyntää. Jos Mänttä näyttäisi koko paletin, se palvelisi kaikkia ja se laajentaisi yleisöpohjaa.”

5.8 Rooli tulevaisuudessa

Keskusteltaessa kuvataideviikkojen roolista tulevaisuudessa, moni koki nykyiset toimitavat turvallisina, eivätkä kokeneet suurten muutosten tekemistä tarpeellisenä.

”Luulen ja toivon, että se säilyttää nykyisen vireytensä ja kiinnostavuutensa. En näe hirveästi uhkia, jos rahoitus pystytään pitämään kunnossa ja yhteistyö kaupungin kanssa sujuu. Vaikka kyseessä on Suomen mittapuussa hyvän ikäinen instituutio, se ei ole kuitenkaan jähmettynyt paikoilleen ja sillä on varmasti vielä monia vuosia edessään. Hirveän uudenlaisen muodon hakeminen ei ole mielestäni tarpeellista.”

”Sehän voi aivan mainiosti jatkaa tällä nykyisellä hyväksi osoittautuneella linjalla.”

Toisaalta – paikkansa vakiinnuttamisesta huolimatta – jotkut haastateltavista kokivat, että kuvataideviikkojen tulisi kehittää jotain uuttakin. Jotkut haastateltavat pohtivat muun muassa uusien näyttelytilojen etsimistä ja yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

”Kiinnostava kysymys siitä, että nyt kun se on saavuttanut tämän aseman, joka sillä nyt on. Nythän sen täytyy tulevaisuudessa tehdä jotain, että se pysyy kiinnostavana. Jos se nyt tyytyy tähän, mitä sillä on nyt, niin sitä voisi verrata Ruisrockiin; maailman vanhin yhtäjaksoisesti järjestetty rock-festivaali – se menee eteenpäin, mutta sitä odottaisi, jotta mentäisiin ”vaiheeseen 2”.”

”Kannattaa miettiä, jatkuuko se samanlaisena ja fokusoidako näyttelyitä samaan paikkaan. Voisiko miettiä pidempää historiaa tai yhteistyötä Serlachiuksen kanssa, että voisivatko he laajentaa nykytaiteeseen. – – Voisiko yhteyksiä luoda paikallisiin toimijoihin ja saada niitä osallistumaan siihen.”

Yksi haastateltava peräänkuulutti tapahtuman arvovalintoja myyntinäyttelyn ja taiteellisen ryhmänäyttelyn välillä.

”Viime kerralla oli keskustelua siitä, onko tässä tehty taiteellista ryhmänäyttelyä vai onko mietitty myyntiaspektia? – – Että aikooko kuvataideviikot profiloitua myyntipuolella gallerioiden kilpailijana? Itse soisin, että se olisi enemmän tällainen iso ryhmänäyttely, jossa uskallettaisiin panostaa niihin haasteellisiinkin taiteen muotoihin. Sellaisia mahdollisuuksia taiteilijat eivät välttämättä saa ja galleriamaailmassa sellaiseen ei ole mahdollisuutta – – Silloin siitä tulee sellainen sillisalaatti, jos on valittu ikään kuin taiteellisesti korrekteja ja kunnianhimoisia taiteilijoita ja sitten toisaalta otettu sinne mukaan myyvä taiteilija, joka on kaikkien tiedossa. Tästä ei hyvää seuraa, ei ainakaan Mäntän imagolle. Organisaatio joutuu miettimään tällaisia arvovalintoja.”

5.9 Kuvataideviikkojen kehittämisideat

Haastattelijat antoivat runsaasti kehittämisideoita kuvataideviikoille. Havaittavissa oli monia yhdensuuntaisia ideoita. Moni haastateltava mainitsi, että kuvataideviikkojen tulisi pyrkiä yhteistyöhön sekä Mäntän toimijoiden, että alakohtaisten toimijoiden kesken.

”Serlachiuksen kanssa tehtävä yhteistyö, muiden yhteistyökumppaneiden etsiminen, taidekoulujen ja -yliopistojen kanssa tehtävä yhteistyö paikallisesti ja laajemmin.”

”Serlachius-museon kanssa olisi hyvä lisätä yhteistyötä lisäämällä kriittistä massaa. Tämä tarkoittaa sitä, että kuvataideviikkojen avajaisien aikaan Serlachius-museotkin avaisivat jonkin kesäjutun. Sitten voitaisiin järjestää vaikka joku pikkubussi tai joku muu sellainen, jolla pienryhmät pääsisivät siirtymään.”

Runsaasti palautetta tuli myös tiedottamisesta. Etenkin taidemaailman sisäinen tiedottaminen sai palautetta.

”Informaatio ei ole koskaan huonoksi. En tiedä, onko esim. Museo-posti sellainen, mihin lähettävät tiedotetta kuvataideviikoilta. Museoilla on sitten sellainen kuin Näyttelyposti. Voisi hakea tällaisia pienjakelusysteemeitä, mihin kannattaa tiedottaa – ja minkälaisia asioita kannattaa tiedottaa.”

”Jos katson taidemaailman näkökulmasta niin sen taidemaailman aktivoiminen sinne avajaisiin. Siinä on ehkä yksi, jota voisi tehostaa – kyllä mä huomaan että siihen on panostettukin, mutta ihmisiä on vaikea saada liikkeelle. Sitten olisi ehkä muuten tämä tiedotus suurelle yleisölle ja siinä nimenomaan kaupungin kanssa yhteistyössä. Varmaan kaupunki tämän brändin ja arvon tunnustaakin ja on paljon jo panostanutkin mutta että lisää vaan sitä Mänttä-idealismia ja -ideologiaa suurelle yleisölle. – – Ja sitten ehkä näitä katalogeja voisi lähettää ammattipiireille, sitä ainakin monet paikat harrastaa, että se tulee sen kutsun yhteydessä.”

”Olen huomannut sen, että kuvataideviikot järjestää tiedotustilaisuutensa sitkeästi Mäntässä, enkä usko että Helsingissä kenelläkään on aikaa lähteä Mänttään kuulemaan, kuka on seuraavan näyttelyn kuraattori. Esimerkiksi Retretti pitää tiedotustilaisuutensa Helsingissä ja kyllähän he siitä hyötyvät.”

Kulkuyhteyksien parantamista toivottiin myös. Tähän ongelmaan esitettiin ratkaisuehdotuksia myös tiedottamisen avulla.

”Vanha vitsi menee niin, että Mäntässä pitää olla kansainvälinen lentokenttä. Yksi pirullinen asia Mäntässä on se, että sinne on hirveän vaikea päästä. Se on yksi sellainen asia, joka haittaa Mäntän kehittämistä. Sinne pitäisi saada yhteyksiä.”

”Liikennejärjestelyihin vaikuttaminen olisi tärkeää. Esimerkiksi tiedottamalla, miten sinne pääsee ja vakuuttelut siitä, ettei se ole niin vaikea tulla.”

Haastateltavat ehdottivat myös yleisten toimintamallien laajentamista ja muuttamista. Näyttelypaikat, kuraattorivalinta ja näyttelyn sisältö olivat monella mielessä.

”Voisi olla hauskaa saada toisia näyttelypaikkoja tai teoksia katukuvaan tai jotain sellaista, jolla rohkaistaisiin katsojaa seikkailuhenkeen.”

”En ainakaan supistaisi tai pienentäisi. Suurentaisin ja enemmän tiloja, että olisi oikein suuri tapahtuma. Jatkaisin ei-populistista, vaan tasokasta taidetta, koko kansalle kuitenkin. Kuraattorikäytännön vaihtoehdotkin olisi...”

”Joskus voisi olla paikallaan miettiä, voisiko kuraattori olla muualta kuin Suomesta ja pitäisikö sen olla vieläkin kansainvälisempää.”

5.10 Käyntihistoria

Kysyttäessä vierailukertojen määrää kuvataideviikoilla, haastateltavien vastauksista ei ollut havaittavissa juuri minkäänlaisia yhteneväisyyksiä. Muutama haastateltava sanoi käyneensä joka kerta, kun joku vain kerran. Kaksi haastateltavaa sanoi muistavansa paremmin ne kerrat, kun ei ollut käynyt. Ainoa miltei kaikkia haastateltavia yhdistävä seikka oli käyntien painottuminen 2000-luvulle. Ainoastaan yksi haastateltava koki käyntiensä painottuneen 1990-luvulle.

Yksittäisistä muistoista kuvataideviikkoihin liittyen, kokemukset erityisen onnistuneista kuratoinneista tuli monelle mieleen. Muistetuimman, Jani Leinosen kuratoinnin (2007), mainitsi kolme haastateltavaa.

”Se kun Jani Leinonen teki itsestään niin ison, että hänen kuratointinsa oli jo itsessään eräänlainen taideteko ja kaikki se sitä edeltänyt pöhinä, jota hän ylläpiti netissä ja muualla. Silloin oli tietenkin lähtöoletta, että ”mikähän tämäkin näyttely on?” ja aika positiivinen yllätys oli sitten, kun päästiin Mänttään asti, että se oli hauska, kun hän osasi hyödyntää mediaa toiminnassaan.”

Toiseksi muistetuimman kuratoinnin jakoivat kolme kuratointia – Teemu Mäki (2000), Kimmo Schroderus (2003) ja Kari Kenetti (2004).

”Se Kenetin kuratoima – 2004. Erityyppisiä taiteilijoita ja monipuolinen kavalkaadi että haastaviakin teoksia ja sopivassa suhteessa erityyppisiä, myös tilallisesti haltuun ottavia mutta sitten perinteisemmän median käyttämiä taiteilijoita.”

Kaikkiaan neljä kuratointia saivat yhden maininnan – Kaisu Koivisto (2002), Juhani Tuominen (2005), Helena Sederholm (2006) ja Annu Vertanen (2010). Yksi näistä sai erityisen täsmälliset perustelut.

”Kiinnostavin oli se vuosi, kun Juhani Tuominen oli kuraattorina, jolloin oli selkeästi pohjois-suomalainen näkökulma ja Suomi oli ikään kuin käännetty toisin päin ja painopiste oli Rovaniemen suunnalla ja sieltä tultiin alaspäin. Se jäi minulle parhaiten mieleen, koska minulle – ihmiselle, joka katsoo taidetta paljon – se tarjosi valta vasti yllätyksiä, uusia nimiä, uusia näkökulmia. Sitä toivonkin tulevilta näyttelyiltä, että löytyy kuraattoreita jotka ovat rohkeita ja tekevät itsensä näköisiä näyttelyitä.”

Muistoja liittyi myös näyttelypaikkoihin. Vanha mylly, pirtutehdas ja Mäntylinnan kerrostalo koettiin vaikuttaviksi näyttelytiloiksi.

”Ensimmäiset muistuu myös mieleen, kun näyttely oli levittäytynyt niin ympäri kaupunkia erilaisiin paikkoihin ja niihin pääsi tutustumaan.”

6 HAVAINTOJA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Haastateltavat kertoivat, että tärkeimmät informaatiokanavat kuvataideviikoista olivat ”puskaradion” lisäksi Internet sekä lehdistö. Moninaiset lehtijulkaisut ovat kiinnostuneita kuvataideviikkojen tapahtumista ja kirjoittavat niistä mielellään. Kattavaa, monipuolista ja ajankohtaista tiedottamista paasa lehdistölle on siis syytä pitää yllä vastaisuudessakin. Myös Internet-julkaisut tulisi ottaa huomioon ja syventää tiedottamista niihin. Blogien ja harrastussivustojen vaikutusta ei tule aliarvioida nykyaikana. Näiden kanssa tulisi pyrkiä tekemään yhteistyötä entistäkin tiiviimmin lähettämällä tiedotteita sekä kutsuja esimerkiksi sähköisessä muodossa.

Myös miljoonia ihmisiä ilmaiseksi saavuttavat sosiaalisen median palvelut olisi hyvä ottaa tiedottamisessa huomioon. Facebookin ja Twitterin kaltaisten palveluiden tarjoama yleisön saavutettavuus on vertaansa vailla – yhdellä klikkauksella voidaan saavuttaa massoittain ihmisiä. Kuvataideviikkojen omien kotisivujen ajan tasalla pitäminen on toiminut esimerkillisesti jo vuosia. Tätä tulee vaalia tulevaisuudessakin. Ammattipiireille tiedottamista voisi miettiä Museopostin ja Näyttelypostin tapaisten pienjakelukanavien kautta. Tiedotustilaisuuksien pitämispaiikkaa voisi myös pohtia. Jos tiedotustilaisuudet pidettäisiin Mäntän sijasta suuremmissa kaupungeissa, saattaisi se houkutella paikalle enemmän median edustajia.

Tapahtuman maineen leviämistä tulisi edistää aloittaen varmistamalla tapahtuman kokonaisvaltainen laadukkuus. Tämän jälkeen laadukkaasta tapahtumasta on viestittävä yleisölle uskottavasti. Kun tapahtumassa vierailleet henkilöt kokevat tapahtuman maineensa veroiseksi, he kertovat siitä eteenpäin ja maine kasvaa. Kun henkilö, jolle tapahtuma on täysin uusi, sisäistää aiempien vierailijoiden – ”riippumattomien neuvonantajien” – positiiviset todistukset, on kynnys tapahtumaan osallistumiseen paljon pienempi. Tämä tulee huomioida, etenkin näin Internetin aikakautena. Tapahtumassa jo vierailleille kävijöille tulisi tarjota alusta, jolla he voivat vaivattomasti ”mainita” kokemuksestaan. Alustan on oltava sellainen, että potentiaalisten uusien kävijöiden on helppo löytää se ja tar-

kastella siellä olevia ”mainintoja”. Kaiken kaikkiaan yleisölle tulee tehdä helpommaksi saada tapahtumasta informaatiota. Saadun informaation pohjalta syntyneiden mielikuvien avulla he luovat tapahtuman imagon.

Syynä juuri kuvataideviikoille tulemiseen oli monella se, että he kokivat tapahtuman vuodenajan keskeisimmäksi kuvataidetapahtumaksi. Moni kuvaili tapahtumaa myös hyvämaineiseksi ja tasokkaaksi. Nämä ovat erinomaisia asioita tapahtuman maineen ja imagon kannalta. Jos ammattilaiskävijä kokee työtehtävänä tehtävän vierailun mielekkäänä, on myös se suuri kehu tapahtumaa kohtaan. Ammattilaiskävijöiden yksimielinen suositus voidaan pitää imagon kannalta erittäin hyvänä asiana.

Moni koki, että tapahtumapaikalle oli tavattoman vaikeaa – etenkin ilman omaa autoa. Eräs haastateltava mainitsi, että yhdistettynä kesän muihin kiireisiin, vierailu kuvataideviikoille jää usein väliin juuri tämän takia. Tämä mielikuva tarvitsee ehdottomasti korjaamista. Potentiaaliset kävijät on vakuutettava siitä, että Mänttään pääseminen ei ole niin vaikeaa kuin kuvitellaan. Olisi aiheellista parantaa liikennejärjestelyitä tapahtuman aikana. Jollei vakituisten julkisten liikennevuorojen lisääminen ole mahdollista, olisi hyvä pyrkiä järjestämään esimerkiksi viikonloppuisin tapahtuva tilausmatka kaupungin kulttuurikohteisiin. Myös jo olemassa olevista kulkuyhteyksistä tulisi tiedottaa mahdollisimman selkeästi esimerkiksi tapahtuman kotisivujen yhteydessä. Yksityisautoilijoillekin olisi hyvä selvittää, kuinka tapahtumapaikalle pääsee Vilppulasta, Keuruulta, Jämsästä ja Orivedeltä saavuttaessa. Avajaisiin saapuvan bussiyhteyden järjestämistä Helsingistä on syytä jatkaa.

Kuraattorikäytäntöä pidettiin onnistuneena ja kiinnostavana. Sen tuomaa kontrastia ja uudistuvuutta pidettiin sen parhaina puolina. Nämä ovat erinomaisia huomioita imagoa ajatellen. Vaikka nykyinen käytäntö ei kritiikkiä saanutkaan, olisi myös hyvä pohtia vaihtoehtoisia kuratointitapoja. Kuraattorivalintaa pohdittaessa olisi myös hyvä ottaa huomioon tutkimuksessa esiin tullut ongelma – maamme kulttuuripiirien pienuuden vuoksi teosvalinnat saattavat pitää sisällään paljonkin jo aiemmin muualla nähtyä. Pitkään Suomesta poissa olleen tai koko-

naan ulkomaalaisen kuraattorin valitseminen saattaisi myös tuoda omanlaisiaan aspekteja näyttelyyn.

Koska katalogi on ainoa dokumentti, joka tapahtumasta jää lopulta jäljelle, sen olemassaoloa pidettiin tärkeänä. Sillä katsottiin olevan arvoa etenkin luettelona – kokoelmana jokavuotisen tapahtuman sisällöstä. Sen katsottiin olevan tärkeä etenkin taiteilijoille. Katalogin ulkonäköä pidettiin perin vaatimattomana ja sen katsottiin kaipaavan enemmän panostusta. Siltä toivottiin myös enemmän laajempia sisältöjä, jotka toisivat uusia ulottuvuuksia itse tapahtumalle.

Tutkimustuloksista käy ilmi, että Pekilo on näyttelytilana laaja ja käyttökelpoinen. Sen katsottiin tarjoavan mahdollisuuksia erilaisille teoksille, mutta toisaalta tilojen käytettävyyttä pidettiin haastavana. Koska rakennus on alun perin ollut teollisuuskäytössä ja saneerattu näyttelykäyttöön, ovat tilankäytölliset ongelmat samat vuodesta toiseen. Tämän takia olisikin hyvä pohtia näyttelyarkkitehdin käyttämistä ongelmien ratkaisemiseksi. Sisätilojen rakenteellinen muuttaminen ei ole tarpeellista, sillä näyttelykohtainen remontointi on kustannustehokkaampaa. Tulosten mukaan Pekilo ei ole ulkoapäin tunnistettavissa näyttelypaikaksi. Rakennuksen ulkopuolelle sijoitettavien teosten lisäksi olisi hyvä saada joitain muita tunnistamista helpottavia tuntomerkkejä. Lähiympäristön maaston siistiminen on aiheellista. Rakennuksen julkisivun kohentamisessa voisi olla hyvä aihe esimerkiksi arkkitehtuuria opiskelevan henkilön opinnäytetyölle.

Vanhaan näyttelypaikkapolitiikkaan paluu on mielenkiintoinen ajatus. Kun näyttely olisi sijoitettu eri puolilla kaupunkia oleviin paikkoihin, saataisiin enemmän näyttelytilaa. Tällöin näyttelystä voisi tulla myös tietynlainen taideseikkailu, jonka ohella kaupunki tulisi tutuksi.

Kuvataideviikkojen tulisi pyrkiä tekemään enemmän yhteistyötä eri tahojen kanssa. Esimerkiksi taidekoulujen kanssa tehtävä yhteistyö edesauttaisi uudistuvuutta ja nuorten taiteilijoiden esilletuomista. Muiden kuvataide- ja kesätapahtumien kanssa tehtävä yhteistyö voisi tuoda näkyvyyttä sekä oheisohjelmaa molemmin puolin. Vaikka Serlachius-museon kanssa tehtävä yhteistyö onkin jo mittavaa, tulisi ottaa esille ajatus kuvataideviikkojen avajaisten yhteydessä jär-

jestettävästä tapahtumasta. Tällöin paikkakunnalla järjestettävien tapahtumien kriittinen massa houkuttelisi paitsi enemmän yleisöä, myös median huomiota.

Annettujen vastausten perusteella kuvataideviikkojen rooli suomalaisessa kuvataidemaailmassa on hyvin vahva. Sen katsotaan olevan kuvataiteen kesätapahtumien parhaimmistoa ja tekevän PR:ää nykytaiteelle. Kaupungin muiden toimijoiden – kuten Honkahovin, katsotaan tukevan kuvataideviikkojen asemaa. Eriytyisen mainittavana pidettiin kuvataideviikkojen kykyä pysyä tuoreena ja elävänä siitäkin huolimatta, että se on vakiinnuttanut asemansa kuvataidemaailmassa. Muilla kesätapahtumilla koettiin olevan oma profiilinsa, mutta kuvataideviikot erottui niistä nimenomaisella erikoistumisellaan nykytaiteeseen.

Kuvataideviikkojen roolin ei uskota ainakaan vähenevän tulevaisuudessa. Sen katsottiin kykenevän lyödä itsensä läpi nykytaiteen saralla entistä enemmänkin, kuten Savonlinnan Oopperajuhlien omallaan. Toisaalta uudenlaisen muodon hakemista ei katsottu tarpeelliseksi, mutta toisaalta esitettiin toiveita jonkinlaiseen laajenemiseen ja kehittymiseen – siirtymistä ”vaiheeseen 2”. Serlachiuksen taidemuseon laajentuminen koettiin kuvataideviikkojen kannalta mielenkiintoisena tapahtumana. Esiin nousi kysymys siitä, voisiko Serlachiuksen taidemuseo laajentaa toimintaansa nykytaiteeseen.

Tapahtuman asiakaspalveluhenkilökunnan tiedettiin koostuvan suurilta osin työharjoittelijoista ja kesän ajaksi työllistetyistä. Sen katsottiin olevan suora syy palvelun laadun vaatimattomuuteen. Seikkaa kohtaan koettiin ymmärrystä, eikä sen katsottu vaikuttavan liaksi itse tapahtuman kokonaiskuvaan. Henkilökunnan palvelukoulutukseen tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota.

Kuvataideviikkojen ohessa ylläpidettävän putiikin myyntiartikkeleita ei pidetty erityisen tarpeellisina tapahtumalle. Moni ei ollut kiinnittänyt niihin lainkaan huomiota, mutta niistä kerrottaessa taidekirjallisuuden ja tapahtumaan kytkeytymättömien teosten myynti koettiin tapahtuman luonteeseen liittyvänä. Myymälää ei lopulta pidetty tarpeellisena.

Kohteen maakunnalliseen tasoon oltiin erittäin tyytyväisiä. Tätä voidaan pitää erinomaisena asiana imagon kannalta. Maakunta on asukasmäärältään Suomen toiseksi suurin ja sen sisällä järjestetään runsaasti kesätapahtumia. Samassa maakunnassa toimii muitakin laadukkaita kesätapahtumia, muun muassa Honkahovi ja Purnu. Tällöin maakunnallisen tason vaikutusta voidaan pitää hyvin merkittävänä. Toisaalta mainittujen tapahtumien läheisyys saattaa myös tukea Mäntän kuvataideviikkojen statusta luomalla seutukunnalle eräänlaista taidekenttää.

Yleisenä huomiona tapahtumapaikan palveluihin toivottiin parannuksia. Ravintola- ja hotellipalvelut katsottiin puutteellisiksi, eikä niiden katsottu houkuttelevan jäämään paikkakunnalle pidemmäksi aikaa. Hotelleita luonnehdittiin epäsiisteiksi ja niissä katsottiin olevan puutoksia. Yhdessäkään majoituspalvelussa ei ollut esimerkiksi pinnasänkyä, jonka takia henkilö oli päättänyt majoittua Tampereelle. Kaupungin ravintolapalvelut katsottiin nuhruisiksi ja epäsiisteiksi. Oheispalveluiden tulee olla kunnossa, jotta tapahtuman pidemmältäkin saapuvat vierailijat saadaan jäämään kaupunkiin pidemmäksi aikaa.

7 LOPUKSI

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen imago Mäntän kuvataideviikoilla on pääkaupunkiseudun kuvataideammattilaisten piirissä. Tutkimuksesta voidaan todeta, että mielikuvat tapahtumasta ovat pääasiassa positiivisia ja että sen imago on hyvä. Tapahtuma on profiloitunut nykytaiteen jokavuotiseksi huipputapahtumaksi ja sen maine on arvostettu.

Kuvataideviikkojen toimitapoja pidetään arvossa. Kuraattorikäytäntöä pidetään lähtökohtaisesti tapahtuman toimivimpana puolena. Toimitavat koetaan käytännöllisiksi, mutta joissain tapauksissa koetaan, että aiemmin käytetyt toimitavat ovat olleet parempia kuin nykyiset.

Tutkimuksella saatiin vastaukset tutkimusongelmaan ja määriteltyihin tutkimuskysymyksiin. Neljätoista haastateltavaa on suppea määrä Helsingin kuvataideammattilaisista, mutta haastatteluun valitut henkilöt toimivat monipuolisesti eri aloilla. Laadullisella tutkimuksella saadaan syvällisempää ja monipuolisempaa tietoa kuin määrällisellä. Haastateltavien kanssa keskusteltiin syvällisesti eri teemoista, koska kysymysten tarkkaa muotoa ei oltu määritelty ja heille esitettiin tarkentavia lisäkysymyksiä syventämään tietoa.

Opinnäytetyön teko oli vaiherikasta ja kiinnostavaa. Haaste oli mielenkiintoinen ehkäpä juuri siksi, etten ole aikaisemmin tehnyt tämän kaltaista tutkimusta. Työharjoitteluni Mäntän kuvataideviikoilla ja sen aikana hankittu laaja tietämys tapahtumasta ja sen historiasta edesauttoivat huomattavasti työn eri vaiheissa.

Tutkimusprosessi osoittautui työläämmäksi, kuin olin aiemmin kuvitellut. Aiempien vastaavien tutkimusten puuttuminen teki sen, että en voinut oikeastaan katsoa mallia mistään, vaan kaikki piti rakentaa alusta saakka itse. Tutkimukseen liittyvään teoriaan tutustuminen ja sen soveltaminen työn aiheeseen oli koko tutkimusprosessin raskain osuus.

Haastatteluiden organisointi ja tekeminen oli erittäin mielekästä ja kiinnostavaa. Haastatteluita tehtäessä tutustuin Helsinkiin, sekä sen kulttuurikohteisiin ympäri kaupunkia. Oli yllättävää huomata, kuinka erilaisia ihmisiä kuvataidealalla työskentelee. Mukavinta oli huomata, että haastateltavat tahtoivat osallistua haastatteluun ja antoivat erityisen positiivisia haastatteluita.

Tutkimuksen tekemisen aikana oppi paljon tutkimuksen tekemisestä sekä projektiluonteisen tehtävän aikatauluttamisesta. Oli ilo huomata, kuinka hyvin ennalta suunniteltu haastattelu-aikataulu piti, vaikka en ollut käytännössä tietoinen haastattelupaikkojen etäisyyksistä ja tarkoista sijainneista. Internetin reittisuunnittelutyökalut tarjosivat tähän yllättävän paljon apua.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Aula, P. & Heinonen, J. 2002. Maine. Menestystekijä. Porvoo: WSOY.
Bromley, D.B. 1993. Reputation, Image and Impression management. Chichester: John Wiley & Sons.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Tampere: Vastapaino.

Halmetoja, V. entinen toiminnanjohtaja 2011. Henkilökohtainen tiedoksianto 2.2.2011. Pekilo. Mänttä.

Halmetoja, V. entinen toiminnanjohtaja 2011. Henkilökohtainen tiedoksianto 24.3.2011. Facebook.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.–14., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Iiskola-Kesonen, H. 2004. Käsikirja tapahtumanjärjestäjälle. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

Karvonen, E. 1999. Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Mäntän kuvataideviikkojen Internet-sivut. 2011. Historia. [WWW-dokumentti]. Luettu 13.4.2011. <http://www.mantankuvataideviikot.fi/index.php?k=9647>.

Mäntän kuvataideviikkojen Internet-sivut. 2011. Pekilo. [WWW-dokumentti]. Luettu 13.4.2011. <http://www.mantankuvataideviikot.fi/index.php?k=9641>.

Mäntän kuvataideviikkojen katalogi 1993. Mänttä: Mäntän kuvataiteen ystävät ry.

Mäntän kuvataideviikkojen katalogi 2003. Mänttä: Mäntän kuvataiteen ystävät ry.

Pitkänen, K. P. 2001. Yrityskuva ja maine menestystekijöinä. 1. painoksen korjattu lisäpainos. Helsinki: Edita Oyj.

Sivonen, P. 2004. Kotkan siipien suojassa. Gösta Serlachiuksen taidesäätien 70-vuotisjulkaisu. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

The Oxford English Dictionary. 1989. Oxford: Clarendon Press.

Vuosi	Kuraattori	Taiteilijamäärä	Näyttelypaikat
1993	Juha Sääski	54	Honkahovi, Mylly, Lampitalo ja Peltola
1995	Ilkka-Juhani Takatalo-Eskola	164	Honkahovi, Mylly ja Mäntylinna
1997	Hannu Castrén	95	Honkahovi, Mylly, Peltola ja huoltorakennus Eerola
1999	Antero Toikka	80	Honkahovi, Mylly, Pirtutehdas ja Honkahovin piharakennus
2000	Teemu Mäki	27	Honkahovi, Mylly ja Pirtutehdas
2001	Marja Kolu	75	Honkahovi, Mylly ja Pirtutehdas
2002	Kaisu Koivisto	48	Honkahovi ja Pekilo
2003	Kimmo Schroderus	49	Honkahovi ja Pekilo
2004	Kari Kenetti	28	Honkahovi ja Pekilo
2005	Juhani Tuominen	45	Honkahovi ja Pekilo
2006	Helena Sederholm	30	Honkahovi ja Pekilo
2007	Jani Leinonen	25	Honkahovi ja Pekilo
2008	Veli Granö	72	Pekilo ja Mäntän kirkko
2009	Tuula Karjalainen	43	Pekilo
2010	Annu Vertanen	49	Pekilo ja elokuvateatteri Kino-Säde

HAASTATTELUN TEEMAT

Saapuminen kuvataideviikoille

- Mistä tieto
- Miksi juuri kuvataideviikoille

Kuvataideviikkojen toimitavat

- Mikä onnistunutta, mikä ei
- Kuraattorikäytäntö
- Katalogi

Pekilo

- Tunnistettavuus ulkoa
- Sopivuus käyttöön
- Kehitysideat

Rooli

- Rooli suomalaisessa kuvataidemaailmassa
- Rooli tulevaisuudessa
- Kehitysideat

Käyntihistoria

- Vierailukerrat
- Erityiset muistot aiemmilta vuosilta

Hei,

soitin teille ja esitin haastattelupyynnön opinnäytetyötäni koskien. Opinnäytetyöni tilaaja on Mäntän kuvataideviikot ja sen aihe on ”Mäntän kuvataideviikojen imagotutkimus pääkaupunkiseudulla toimivien kuvataidealan ammattilaiden piirissä”.

Tulen pääkaupunkiseudulle haastattelemaan tutkimukseen osallistuvia henkilöitä 13. - 24.10. välisenä aikana. Pyydän teitä ilmoittamaan mitkä ajankohdat teille sopivat noina päivinä. Jos joinakin päivinä olette ehdottomasti estyneitä haastateltavaksi, toivon että ilmoittaisitte myös ne. Pysin aikataulutamaan matkani kolmen perättäisen päivän ajaksi, mutta myös kaksi erillistä haastattelumatkaa ovat mahdollisia. Olen valmis haastattelemaan teitä myös viikonloppuna. Haastattelun kesto on arviolta noin puoli tuntia.

Haastatteluni on laadullinen, eli haen siihen vapaamuotoisia vastauksia. Tulen nauhoittamaan haastattelun digitaaliselle nauhurille, jonka jälkeen kirjoitan vastaukset puhtaaksi. Nauhoitus tulee vain minun käyttööni ja käsittelen vastauksia anonymisti.

Paras haastattelupaikka lienee työhuone tai muu tila, jossa on mahdollisimman vähän taustahälyä, mutta tarvittaessa esim. kahvila käy myös. Pyydän teitä ehdottamaan teille sopivinta paikkaa katuosoitteineen, jotta voin aikatauluttaa haastattelut parhaiten.

Jos teillä on kysymyksiä tai huomautuksia asiaan liittyen, otan ne vastaan ilomielin.

Ystävällisesti,

Juho Loijas

Tradenomiopiskelija

Kulttuuri- ja kongressipalvelut

TAMK Mänttä-Vilppula

Ote laaditusta haastatteluaiakataulusta

LIITE 4

Viikko 42	Maan	Tiis	Kesk	Torst	Perj
	18. loka	19. loka	20. loka	21. loka	22. loka
Virpi Wuori-Valtaoja		13.00			
Ilona Anhava		15.00			
Pilvi Kalhama	k 9.15				
Pirkko-Liisa Topelius		k 14.00			
Pessi Rautio				k 14.00	
Timo Valjakka	k 11.30				
Juha-Heikki Tihinen	k 16.30				
Saara Hacklin	13.00				
Jari Björklöv		k 12.00			
Leevi Haapala			12.00		
Elina Heikka			k 10.30		
Susanna Luojus	k 10.30				
Liisa Lindgren		k 10.00			
Rauli Heino				15.30	

Kalhama
Luojus
Valjakka
Hacklin
Tihinen

Lindgren
Björklöv
Wuori-V
Topelius
Anhava

Heikka
Haapala

Rautio
Heino

Galleristit

Virpi Wuori-Valtaoja	Galleria AMA
Ilona Anhava	Galerié Anhava
Pilvi Kalhama	Kalhama & Piippo Contemporary
Rauli Heino	Galleria Heino
Pirkko-Liisa Topelius	Galleria Pirkko-Liisa Topelius

Toimittajat

Pessi Rautio	Taide-lehti
Timo Valjakka	HS
Juha-Heikki Tihinen	Taide-lehti
Saara Hacklin	Mustekala.info

Museoala

Jari Björklöv	Helsingin taidemuseo
Leevi Haapala	Kiasma
Elina Heikka	Valokuvataiteen museo
Susanna Luojus	Amos Anderssonin taidemuseo
Liisa Lindgren	Eduskunta

Tyytyväisyyskysymykset (1-5): (kun kävit Mäntän kuvataideviikoilla)

5 = Erittäin tyytyväinen, 4 = Melko tyytyväinen, 3 = En osaa sanoa, 2 = Melko tyytymätön, 1 = Erittäin tyytymätön

Ennako-odotuksiin nähden					
5	4	3	2	1	
Kohteen sisältö					
5	4	3	2	1	
Hinta-laatu-suhde					
5	4	3	2	1	
Palvelun laatu					
5	4	3	2	1	
Myyntiartikkelit					
5	4	3	2	1	
Kohteen taso maakunnallisesti					
5	4	3	2	1	
Kohteen taso valtakunnallisesti					
5	4	3	2	1	